

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 38
Закону України «Про нотаріат» щодо надання пільг
за вчинення окремих нотаріальних дій за кордоном»
*(реєстр. № 13063 від 05.03.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлений аналіз положення проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 38 Закону України «Про нотаріат» щодо надання пільг за вчинення окремих нотаріальних дій за кордоном» (реєстр. № 13063 від 05.03.2025), зокрема в контексті доцільності уточнення сфери його дії за колом осіб, а також використаних у його редакції окремих дефінітивних конструкцій.*

***Ключові слова:** нотаріальні дії; засвідчення справжності підпису на документах; засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу; консульський збір.*

I. Вступ

Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 38 Закону України «Про нотаріат» щодо надання пільг за вчинення окремих нотаріальних дій за кордоном» (реєстр. № 13063 від 05.03.2025) (далі – законопроект), поданий на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи Кабінету Міністрів України, спрямований згідно з пояснювальною запискою до нього на створення правових підстав для звільнення від сплати консульського збору осіб зі складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією РФ, які перебувають на лікуванні за кордоном (далі – захисники України), за засвідчення закордонними дипломатичними установи України (далі – ЗДУ) вірності перекладу документів, пов'язаних із лікуванням цих осіб, на українську мову та справжності підпису перекладача на таких документах. Необхідність внесення зміни обґрунтовується тим, що згідно з чинним законодавством України за вчинення ЗДУ таких нотаріальних дій справляється консульський збір.

За результатами аналізу цього законопроекту вважаємо за доцільне висловити такі міркування.

II. Основна частина

1. Згідно із законопроектом частину п'яту статті 38 Закону України «Про нотаріат» (далі – Закон) пропонується викласти в редакції: *«За засвідчення вірності перекладу на українську мову документів, пов'язаних з лікуванням за кордоном осіб із складових сил оборони та сил безпеки, що постраждали у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також медичних документів, необхідних для направлення на проведення оцінювання повсякденного функціонування особи, та/або засвідчення справжності підпису перекладача на таких документах консульський збір не справляється»*. Аналіз змісту цього положення та його структури, принаймні в частині документів,

пов'язаних із лікуванням, вказує на сферу його дії за суб'єктним складом, що охоплює визначене коло осіб – захисників України, правовий статус яких встановлений Порядком направлення осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на лікування за кордон, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2022 № 411 (в редакції від 14.10.2022 № 1169). Водночас у такій редакції положення частини п'ятої статті 38 Закону в редакції законопроекту акцентує увагу на двох видах документів: *«документах, пов'язаних з лікуванням...»* і *«медичних документах, необхідних для направлення на проведення оцінювання...»*. При цьому стосовно першого виду документів цілком зрозуміле коло осіб, з яких консульський збір не справляється, а ось стосовно другого виду, на нашу думку, виникає неоднозначне сприйняття, оскільки за невизначеності суб'єктів звернення складається враження про їх звуження, *а саме постраждалими особами із складових сил оборони та сил безпеки*.

Це положення пропонується законопроектом на заміну чинного припису, внесеного до статті 38 Закону України «Про нотаріат» Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи» від 19.12.2024 № 4170-IX, яким зазначену статтю було доповнено частиною п'ятою такого змісту: *«За вчинення нотаріальних дій за кордоном за зверненням осіб щодо засвідчення правильності перекладу на українську мову документів, необхідних для направлення на проведення оцінювання повсякденного функціонування особи, консульський збір не справляється»*. Це унормування за сферою дії охоплює неконкретизоване/невизначене коло осіб, які за визначених правових умов потребують вчинення певної нотаріальної дії (засвідчення правильності перекладу на українську мову документів), щодо яких передбачено пільгу в оплаті консульського збору.

Отже, порівняльний аналіз наведених положень, на наш погляд, містить ознаки правової невизначеності припису в редакції законопроекту щодо сфери його дії за колом осіб порівняно з чинною редакцією частини п'ятої статті 38 Закону України «Про нотаріат». У цьому контексті на увагу заслуговує положення частини четвертої статті 38 Закону, якою також визначено пільгові категорії осіб, які звільняються від справляння консульського збору за вчинення ЗДУ нотаріальних дій. Очевидно, що для встановлення підстав для звільнення від справляння консульського збору в зазначеній статті законодавцем обрано ключовий критерій – перелік категорій осіб. Отже, на нашу думку, не потрібно відходити від цього критерію і при внесенні відповідної зміни до частини п'ятої статті 38 Закону.

Слід зазначити, що в пояснювальній записці до законопроекту не йдеться про звуження кола осіб, на яких поширюється дія частини п'ятої статті 38 Закону. Так, у пояснювальній записці необхідність розробки цього законопроекту обумовлена розширенням можливостей ЗДУ щодо надання комплексної

допомоги захисникам України, у тому числі окремих послуг на безоплатній основі. Тому вбачається, що запропонована зміна до частини п'ятої статті 38 Закону повинна сприйматися як уточнення чинної норми і розширення можливостей засвідчення певних документів/підписів на документах саме для захисників України.

Отже, на наш погляд, доцільно доопрацювати запропоновану законопроектом редакцію зміни до частини п'ятої статті 38 Закону, виклавши положення цієї частини відповідно до принципу правової визначеності в такій редакції: *«За вчинення нотаріальних дій за кордоном за зверненням осіб щодо засвідчення правильності перекладу на українську мову медичних документів, необхідних для направлення на проведення оцінювання повсякденного функціонування особи, а також документів, пов'язаних із лікуванням за кордоном осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, та/або засвідчення справжності підпису перекладача на таких документах консульський збір не справляється».*

2. Відповідно до вимог частини шостої статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту про внесення змін до законів додається порівняльна таблиця, яка містить редакцію відповідних положень (статей, частин, пунктів, абзаців тощо) чинного закону та нову його редакцію з урахуванням запропонованих змін. Утім, редакція пропонованого законопроектом положення дещо відрізняється від включеного до порівняльної таблиці. З огляду на наявні відмінності, варто звернути увагу на таке.

У формулюванні положення законопроекту слушно використати дефінітивну конструкцію, що вже вживається в законодавстві для зазначення *«осіб із складових сил оборони та сил безпеки, постраждалих у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України».*

У Законі України «Про нотаріат» для цілей визначення нотаріальних дій з урахуванням їх правового змісту вживається досить стала термінологія та відповідні юридичні конструкції. Як і інші уповноважені на вчинення нотаріальних дій суб'єкти, консульські установи України відповідно до статті 38 цього Закону вчиняють, зокрема, такі нотаріальні дії: засвідчують *справжність підпису* на документах (пункт 6 частини першої); засвідчують *вірність перекладу* документів з однієї мови на іншу (пункт 7 частини першої). Тож, зазначення *«засвідчення вірності підпису перекладача»*, що включене до редакції пропонованого положення в порівняльній таблиці, потребує юридичного редагування.

III. Висновки

Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 38 Закону України «Про нотаріат» щодо надання пільг за вчинення окремих нотаріальних дій за кордоном» (реєстр. № 13063 від 05.03.2025), спрямований на розширення можливостей надання комплексної допомоги захисникам України в частині окремих (консульських) послуг (із вчинення певних нотаріальних дій) на

безоплатній основі, загалом заслуговує на підтримку. Пропоноване законопроектом унормування, на наш погляд, потребує вдосконалення змісту викладу, уточнення формулювань окремих юридичних конструкцій з урахуванням висловлених пропозицій.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*